

MERITXELL CUCURELLA-JORBA, EL DÍGRAF DEL *DESITX*

M. CARME JUNYENT

Diu la Viquipèdia que Meritxell Cucurella-Jorba (els Hostalets de Pierola, 1973) és poeta, dramaturga, traductora, «potser performer» i activista poètica. Si jo haig de dir què és, només se m'acut una cosa: poesia. Perquè tx, com també se l'identifica, no és que es dediqui a escriure poemes —que també ho fa— i ja està, sinó que tota ella és creació. Quan parles amb ella et veus immers en tota la seva força transformadora, t'embolcalla i et porta al seu terreny i et fa creure que la paraula, l'art, la bellesa són les forces que mouen el món. Quan l'escoltes, quan ella recita els seus poemes, t'adones que no pots destriar la veu de la paraula, ni el gest del poema, ni el missatge de l'entorn. Perquè la Viquipèdia no diu que, a més de poeta i dramaturga i... també és creadora de mons, i en cada espectacle, ja sigui com a organitzadora o com a participant, no es conforma amb transmetre'ns les paraules, no en té prou a posar la seva veu al servei del text. Abans t'ha preparat un espai, ja sigui amb música o amb fotografia o amb qualsevol altre estímul sensorial i quan ets allà, quan has caigut a la seva xarxa, entens que per a ella la creació no és una pràctica, una activitat, sinó l'origen, el principi que la mou.

Com que és difícil presentar-la, he continuat buscant a la xarxa. Trobo un article de Verónica Afonso en un diari de Luxemburg, que veu en els seus poemes un «homenatge al lirisme que no coneix fronteres». Òscar Palazon en parla així: «Si entens la poesia com un procés químic, és a dir, com una espècie de destil·lació que pretén

arribar a la quinta essència del sentiment, això és, mostrar-lo nu, net i llis, sense adorns ni superfluitats de cap mena, i que a més et fa sentir petites explosions quan la llegeixes —adonant-te que estàs trepitjant les mines que va colgar-hi l'autor/a— i tot tu trontolles, aleshores deixa'm que et parli de Meritxell Cucurella-Jorba». I Xavier Lloret ens diu «pels que no la conegueu, us diré que tx és poeta, antidiva, acròbata literària, dramaturga i agitadora de paraules i de consciències. I que en té prou de signar amb un dígraf: tx. El dígraf del desitx».

En fi, atès que parlar d'ella sempre et dona la sensació que és insuficient perquè és inabastable, parlarem de la seva obra. A més a més de les publicacions, ha dit els seus versos en nombrosos festivals de poesia que tenen lloc a casa nostra (Barcelona, Girona, Lleida, Tarragona, Oliva, Lloseta, Avinyó i un llarg etcètera) i arreu d'Europa. El dígraf del desitx ha escampat la seva veu clara i contundent en ciutats com Sarajevo, Roma, Porto, Berlín, Lisboa o Luxemburg. Ha compartit escenaris o espectacles amb creadors de diferents matèries i també amb escriptors i poetes, com Carles Hac Mor, Marta Pessarrodona, Anna Aguilar-Amat, Enric Casasses, Montserrat Abelló, Xuan Bello, Antoni Clapés, David Jou, Cristina Peri-Rossi, Màrius Sampere, Jordi Virallonga, per mencionar-ne només alguns sense cap ordre ni tria preestablerta. Són els que recordo ara mateix.

El 2003 va participar en el segon Poetry Slam que tingué lloc a Roma en el marc del Festival Romapoesia; el 2004 va recitar al festival d'inter-

canvi creatiu Barcelona t'ho Porto, que tingué lloc a la ciutat de Porto; el 2006 va participar a l'Internationale SLAM! Revue organitzat per l'Internationales Literaturfestival a Berlín; també el 2006 va recitar a Lisboa en el marc de Joan Brossa: de Barcelona ao novo mundo; el 2008 va participar a Le Printemps des Poètes de Luxemburg, organitzat, entre altres entitats, per Le Printemps des Poètes i el Centre Català de Luxemburg; també el 2008, va ser present al Poesiefestival de Berlín, organitzat per LiteraturWERKstatt en col·laboració amb l'Institut Ramon Llull. Ben aviat, el setembre del 2011, participarà al 6è International Literary Festival, que tindrà lloc a Lviv (Ucraïna).

Ha escrit teatre (*Pare nostre que esteu en el cel i D'aquí a una estona hauré oblidat el seu nom*) i també n'ha traduït (*Assassi*, de Marco Palladini, o *El setge de Leningrad*, de José Sanchis Sinisterra).

L'any 2000 va guanyar el Premi Creació Jove de l'Ajuntament de Barcelona amb el recull *punxa'm* i va representar la ciutat comtal a la Biennal de Joves Creadors d'Europa i la Mediterrània que va tenir lloc a Sarajevo. El jurat d'aquell premi ja va copsar la gosadia i l'experimentació dels seus textos.

Després va venir *Nòmada de tu. Un quadern* (Vic: Emboscall, 2003), un llibre amb textos fets i per fer: un joc conceptual que convida el lector a omplir l'obra amb noves paraules i noves notes, perquè no deixa de ser un quadern... de viatge o de viatges: «...la punta del compàs al cor, / la nit, presa per ràdio», diu la cita d'Ingeborg Bachmann que encapçala el llibre.

I van venir *Els amants de Sarajevo* (Tarragona: Arola, 2004), amb imatges de la fotògrafa siciliana Tiziana Deodato i unes notes prèvies de la poeta Montserrat Abelló. I un nou adéu a les caixes altes amb *nuar* (Vic: Emboscall, 2004) i *desamar* (Tarragona: Arola, 2005). El primer és un llibre d'aforismes poètics que compta amb un preciós pròleg del crític literari Xavier Antich i il·lustracions de Concetta Probanza. El segon porta al límit la no completesa inherent a qualsevol obra literària i ho lliga amb la vida i la mort i

l'amor i el desamor: és el desamar. El llibre està il·lustrat amb imatges de cementiris de Berlín, Carcassona, Messina, Roma, Barcelona, etc. fetes per Luigi A. Marzullo.

La tardor del 2008 va guanyar el Premi Pollença de Poesia amb *Intemperància roig encès* (Pollença: El gall editor, 2009). Un llibre sense il·lustracions ni imatges i amb dues breus cites que gairebé no volen ser-ho i que són de Mercè Rodoreda i J. V. Foix. El jurat del Premi Pollença va destacar: «A *Intemperància roig encès*, la tensió poètica a la qual sotmet els versos Meritxell Cucurella-Jorba dota la seva escriptura d'un mesurat equilibri fònic i conceptual. La imatge, sempre al servei d'un missatge directe i sense artificis, estructura el discurs on el més important no és allò que ens diu, sinó tot allò que ens suggereix. D'hàbil cisell, Cucurella-Jorba modela amb la mateixa sensualitat les paraules que els cossos que tan sovint es fan presents en el seu imaginari poètic. És posseïdora, a més, d'un estricte domini formal, més que en la seva vessant mètrica en la dicció. Una veu molt fresca (no s'ha de confondre amb primerenca) que destaca per la seva humanitat».

M. CARME JUNYENT FIGUERAS (Masquefa, 1955). Professora titular de lingüística general a la Universitat de Barcelona. Membre del Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades.

NOTES DE PRELUDI

Escriure és una inconsciència. És un no saber.
És dibuixar amb paraules la fugacitat del pas
del temps.

Escriure és un misteri. Com llegir. Com tants
altres misteris.

Mostrar poemes nous, tot just escrits, no dits mai
encara, no estampats, inèdits del tot, és obrir la
porta del taller de l'escultora i contemplar en soli-
tud les peces que té a mig fer, les que potser té
acabades. És veure i tocar les eines de la creació.
És sentir que el lilà torna a estar a punt de l'esclat.

primavera del 2010

Meritxell Cucurella-Jorba · tx · el dígraf del desitx

paradís de secà

llauro lenta els dies
prò corren veloces aurores i postes
i ocre i verds es barregen impúdics
quan un nou maig s'escola
i marxa

ets

ets la selva i el desert
ets el pleniluni de cada dia
ets

llibre d'hores

no torna l'instant
que amb tu se'n va
deixa pòsit al teu fons de vall

amb els anys tindràs
un marge des d'on mirar-te
i veure't espiga ufana

llargues files de merlets disposades sobre un fons de bosc ben fosc

sota el sol no puc no dir-te
que callo i
que callant et dic
tot el meu no-res

ferotgia

si te me'n vas et seré
barca al vent
quan cau la tarda
i el llevant escriu la terra

secret negre

sota la sorra s'hi amaga
un secret negre
és la nit mateixa

m'ho va dir ella un dia
quan clarejava